

Atatürk Üniversitesi Veteriner Bilimleri Dergisi

<http://e-dergi.atauni.edu.tr/index.php/VBD>

Kafkas Üniversitesi Öğrencilerinin İçme Sütü ve Süt Ürünlerini Tüketim Alışkanlıklarının Belirlenmesi

Asya ÇETİNKAYA¹

1. Kafkas Üniversitesi Kars Meslek Yüksekokulu, Gıda Teknolojisi Programı, Kars

ÖZET: Bu araştırma, Kafkas Üniversitesi'nin farklı birimlerindeki öğrencilerin içme sütü ve süt ürünlerini tüketim alışkanlıklarını belirlemek amacıyla yapılmıştır. Üniversite öğrencilerinin içme sütü tüketimi oranı %33, hiç süt tüketmeyenlerin oranı ise %67'dir. Öğrencilerin %76'sının süt yerine süt ürünlerini tercih ettikleri belirlenmiştir. Ayrıca öğrencilerin, %46,9'unun peynir, %32'sinin yoğurt, %15,6'sının tereyağı, %1,5'inin süt tozu, %2'sinin meyveli süt ve meyveli yoğurt tükettiği tespit edilmiştir. Araştırma bulgularına göre öğrencilerin büyük çoğunluğunda düzenli olarak süt tüketim alışkanlığının olmadığı, süt ürünlerinden ise peynir ve yoğurt tüketiminin öncelik teşkil ettiği ve öğrencilerin içme sütü konusunda çok sınırlı düzeyde bilgiye sahip oldukları belirlenmiştir.

Anahtar kelimeler: Süt, Peynir, Yoğurt, Tereyağı

A Survey of the Consumption Habits of Milk and Milk Products among the Students in Kafkas University

ABSTRACT: The purpose of this study is to determine the habits of milk and milk products consumption among the students studying different departments in Kafkas University. While the ratio of milk consumption of the students was 33%, 67% of the students never drunk milk over the study period. The consumption ratios of yoghurt, cheese, butter, milk powder, and milk with fruit and yoghurt with fruit were 34%, 49%, 12%, %1, and 2%, respectively. The present study revealed that the majority of the students; i) did not have the habit of regularly drinking milk, ii) mostly consumed cheese and yoghurt instead, and iii) had a very limited knowledge of drinking milk and milk products.

Key words: Milk, Yoghurt, Cheese, Butter, Consumption Habits

 Sorumlu yazar / Corresponding author;

 XXX XXXXXX,

 a_cetinkaya36@hotmail.com

GİRİŞ

İçerdiği besin öğeleriyle insanlar için mükemmel bir gıda maddesi olan süt, yüzyıllardır insan beslenmesinin temel taşlarından biri olmuştur. Yeterli ve dengeli beslenme için gerekli olan hayvansal kaynaklı protein, yağ, laktoz ile vitamin ve mineral maddelerini yoğun olarak içerir (Tekinşen ve Tekinşen, 2005). Süt proteinin biyolojik değeri yüksek olup, insan vücudunun sentezleyemediği esansiyel aminoasitler, sütte yeterli ve dengeli oranda bulunmaktadır. Süt proteini vücutta, hücre ve dokuların oluşmasında kullanılır. Büyüme ve gelişmeyi sağlar. Saç ve tırnakların oluşmasında, kasların kasılmasında rol oynar. Süt ve ürünlerini içeren diyetleri tüketmeden vücudun kalsiyum ihtiyacının karşılanması zordur. Kalsiyum ve fosforun kaynağı olan süt, özellikle kemik ve dişlerin oluşumu, gelişmesi, sağlıklı yapısının korunması, kalp, sinir ve kas hücreleri içinde gereklidir. Süt doğal bağırsak florasının oluşmasında ve korunmasında rol oynayabilir ve kan şekeri düzeyinin hızlı yükselmesini önleyebilir (Atasever, 2003).

Bir litre süt yetişkin ve çocukların günlük riboflavin ve kobalamin gereksinimlerinin tümünü, günlük proteinin ise yarısını karşılamaktadır. Ayrıca, bir litre sütün vereceği kalori ise bileşimindeki yağ, protein ve laktozun miktarlarına bağlı olarak ortalama 695,3 kaloridir (Özcan ve Erbil-Kurdal, 1998).

Sütün bir litresinde yaklaşık olarak; %87 su, %4,7 laktoz, %3,7 yağ, %3,5 protein, %0,70 mineral madde, iz miktarda vitaminler, enzimler, organik asitler ve koruyucu maddeler, hormonlar ve hormon benzeri maddeler bulunmaktadır (Demirci ve Şimşek, 1997).

Süt tüketimi aynı zamanda bir gelişmişlik ölçüsü sayılmaktadır. Sağlıklı ve yeterli beslenen toplumlarda süt ve süt ürünlerinin tüketimi genellikle daha yüksektir. İnsanlar için ideal besin kaynağı olan süt, günlük yaşamda süt ve süt ürünleri olarak çeşitli şekillerde tüketilmektedir. Ancak süttten en iyi

yararlanma şekli süt olarak içilmesidir (Özcan ve Erbil-Kurdal, 1998). Bunun en önemli nedeni, sütün çeşitli biçimlerde mamul maddelere işlenmesi ve dayanıklı hale sokulması sırasında bileşimindeki bazı besin elementlerinde kayıpların ortaya çıkmasıdır. Bu nedenle bütün ülkelerde insan sağlığının korunması ve iyi beslenme açısından içme sütü tüketiminin artırılması açısından büyük çabalar sarf edilmektedir (Demirci ve Şimşek, 1997).

Türkiye’de kişi başına tüketilen süt miktarı yılda 25-30 kg olarak verilmektedir (Türkiye İstatistik Kurumu, 2002). Gelişmiş ülkelerde bu oranın 70-100 kg olduğu bilinmektedir. Örneğin, AB’de 95 kg, Rusya’da 94,4 kg, ABD’de 95,3 kg, Avustralya’da 108,4 kg’dır (TZOB, 2005; Uzunöz ve Gülşen, 2007).

Öğrencilerin beslenme eğilimlerinin tespiti, erişkin dönemde beslenme alışkanlıklarının düzenlenmesi, düzensiz beslenmenin yol açacağı bozuklukların önlenmesi açısından da önem arz etmektedir. Bu araştırma Kafkas Üniversitesi öğrencilerinin içme sütü ve süt ürünlerini tüketim alışkanlıkları ile ve süt ve ürünleri hakkındaki bilgi düzeylerini ortaya koymak amacıyla yapılmıştır.

MATERYAL ve METOT

Bu çalışmanın verilerini Kafkas Üniversitesi’nin farklı bölümlerinde öğrenim gören 18 yaş ve üstü 730 öğrenci oluşturmuştur. Anket 25 Nisan-5 Mayıs 2009 tarihleri arasında yapılmıştır. Anket öncesinde araştırmanın amacı anlatıldıktan sonra anket formları öğrencilere dağıtılmış ve doldurmaları istenmiştir.. Elde edilen veriler SPSS 16. istatistik paket programında değerlendirilmiş, verilerin yüzde ve frekans değerleri hesaplanmıştır.

Tablo 1. Ankete Katılan Öğrencilerin Fakülte ve Yüksekokullara Göre Dağılımı

Table 1. The Distribution of Participating Students in Faculties and Higher Vocational Schools.

Fakülte/Yüksekokul	Öğrenci Sayısı	Yüzde (%)
Eğitim Fakültesi	140	19,3
İktisat Fakültesi	135	18,5
Veteriner Fakültesi	150	20,5
Kars Meslek Yüksekokulu	90	12,3
Sağlık Meslek Yüksekokulu	115	15,7
Sosyal Meslek Yüksekokulu	100	13,7
Toplam	730	100

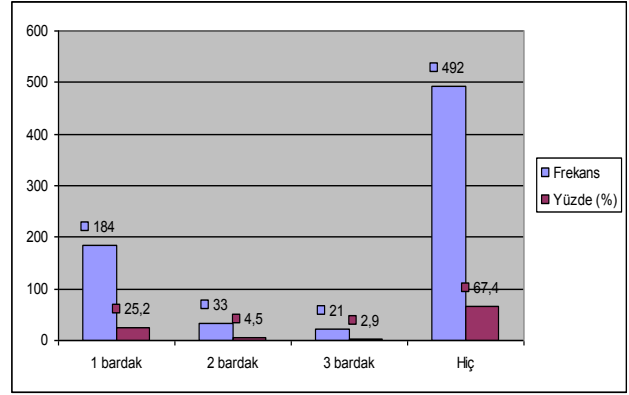
BULGULAR ve TARTIŞMA

Beslenme toplumun her kesimi için önemli olmakla birlikte, üniversite gençliği açısından farklı bir öneme de sahiptir. Bu nedenle Bu çalışmada öğrencilerin beslenmede önemli bir yer teşkil eden süt ve süt ürünleri tüketim alışkanlıkları ve süt ürünleri hakkındaki bilgi düzeyleri araştırılmıştır.

Şekil 1-3-4-5-8-12-16-20-21'de Süt ve sütle ilgili bilgileri içeren anket sonuçları,

Şekil 2-19'da süt tüketiminden kaynaklanan rahatsızlıklar ve sütle geçen hastalıklarla ilgili anket sonuçları,

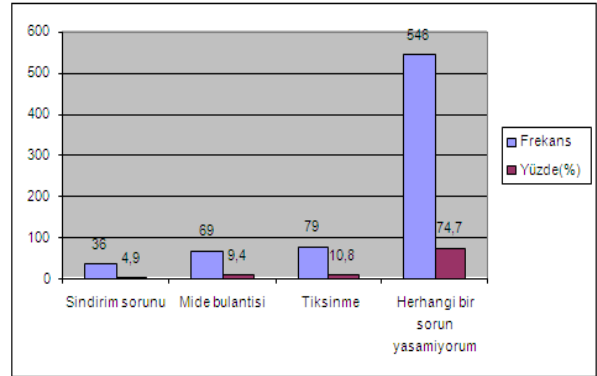
Şekil 6-7-9-10-11-13-14-15-17-18'de süt ürünleri ile ilgili bilgileri içeren anket bilgileri gösterilmektedir.

Şekil 1. Öğrencilerin günlük süt tüketim miktarı.

Figür 1. The amount of daily milk consumption of students.

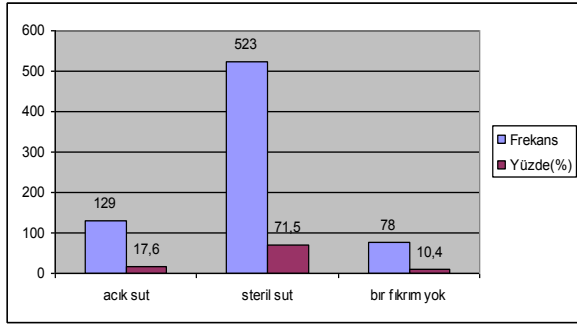
Öğrencilere yöneltilen günlük ne kadar süt tüketiyorsunuz? Şeklindeki soruya öğrencilerin cevabı, %25'i bir bardak, %5'i iki bardak, %3'ü 3 bardak ve %67'sinin de hiç süt tüketmediği ortaya çıkmıştır. Dolayısıyla öğrencilerin %33'nün her gün süt içtiği belirlenmiştir.

Şekil 2. Öğrencilerin süt tüketiminde karşılaştıkları başlıca problemlerin dağılımı.

Figür 2. The distribution of students' problems in milk consumption.

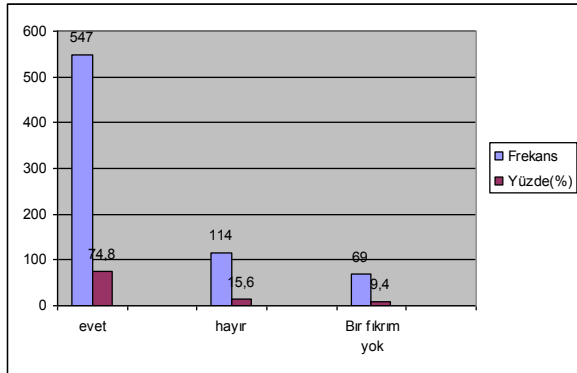
Süt tüketimi sonucu öğrencilerin %4,9'u sindirim sorunu %9'u, mide bulantısı %10,8'i, tiksinme sorunu yaşarken, tüketim esnasında %74,5'i ise herhangi bir sorun yaşamadıklarını belirtmişlerdir.

Şekil 3. Öğrencilerin süt tercihi.

Figür 3 Students' preference of milk.

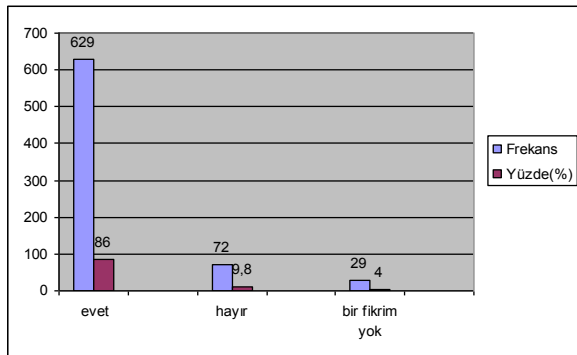
Süt Tüketiminde açık süt mü yoksa steril süt mü tercih edersiniz? Şeklindeki soruya ankete katılan öğrencilerin %17,6'ı açık süt, %71,5'i steril sütü tercih ederken,%10,4'ü herhangi bir görüş belirtmemiştir.

Şekil 4. Öğrencilerin süt markası tercihi.

Figür 4. Students' Preference of Milk Brand.

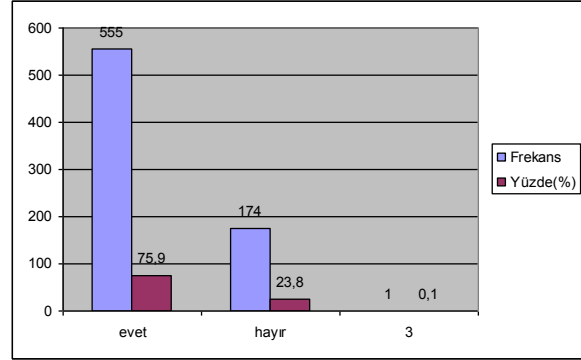
Şekil 4'de görüldüğü gibi öğrencilerin büyük bir kısmı (%74,5) süt satın alırken markaya dikkat ettiği, %15,6'sında markaya dikkat etmediği anlaşılmaktadır.

Şekil 5. Öğrencilerin raf ömrüne dikkati.

Figür 5. Students' care of expiration date.

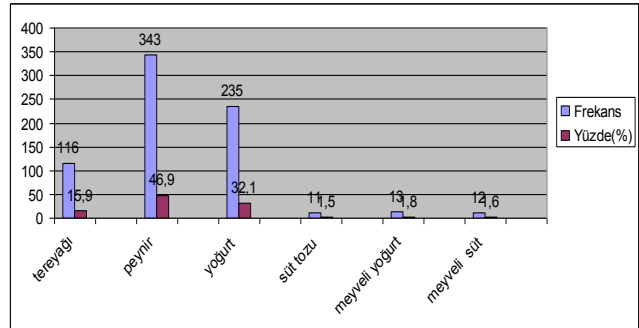
Raf ömrünün dikkate alınıp alınmadığını belirlemek amacıyla yöneltilen süt ve ürünleri tüketiminde raf ömrünü dikkat eder misiniz? Sorusuna öğrencilerin %86'sı evet, %9,8'i hayır demiştir.

Şekil 6. Öğrencilerin süt ürünlerini süte tercihi.

Figür 6. Students' choice of milk products instead of milk.

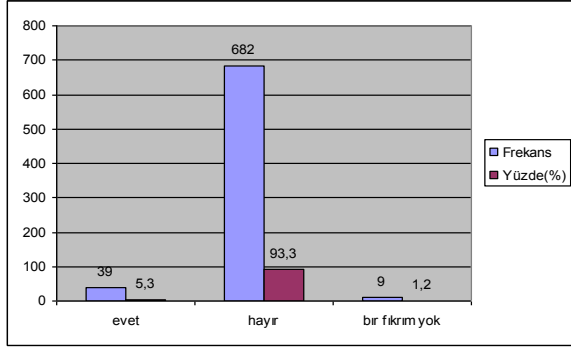
Öğrencilere süt yerine süt ürünlerinin tüketimini tercih eder misiniz? Sorusuna öğrencilerin cevabı %75,9 oranında evet olmuş, büyük çoğunluğunun süt yerine süt ürünlerini tükettiği saptanmıştır.

Şekil 7. Hangi süt ürünlerini daha sık tüketirsiniz?

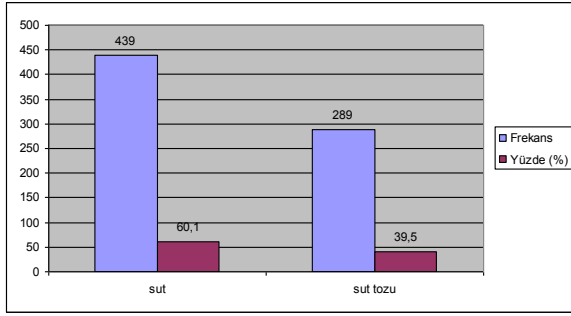
Figür 7. Which milk products do you consume more often?

Değişik özellikteki süt ürünleri ve bunların tüketim oranlarını ölçmek için öğrencilere sorulan süt ve süt ürünlerinde neleri tercih edersiniz? Sorusuna karşılık alınan cevaplar çizelge 7'de görülmektedir. Elde edilen verilere göre, öğrencilerin %46,9'u peynir, %15,9'u tereyağı, %32'i yoğurt, %1,5'i süttozu, %2'i meyveli yoğurt ve %1,6'ı meyveli sütü tercih ettiklerini belirtmişlerdir.

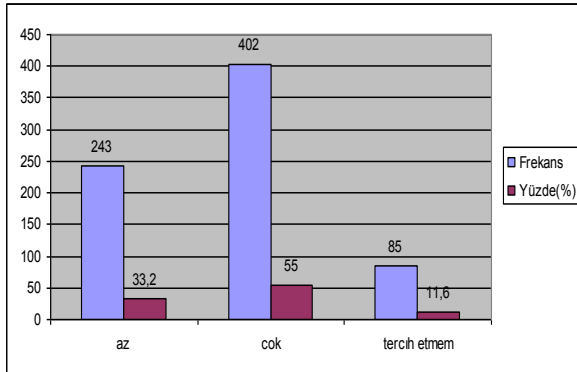
Şekil 8. Sütün tüketim yaşı.
Figür 8. The ages in milk consumption.

Şekil 8 'de sütün yalnızca çocuklar tarafından mı tüketilmesi gerektiği sorusuna verilen cevaplar görülmektedir. Öğrencilerin %93,3'ü hayır, %5,3'ü evet olarak belirtmişlerdir.

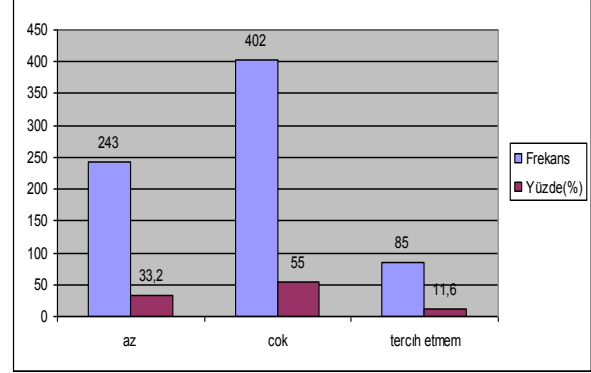
Şekil 9. Kahve ile birlikte süt tüketimi.
Figür 9. Milk consumption with coffee

Ankete katılan öğrencilerin %60'ı kahveye süt, %40'ı ise süttozu katmayı tercih ettiklerini bildirmişlerdir

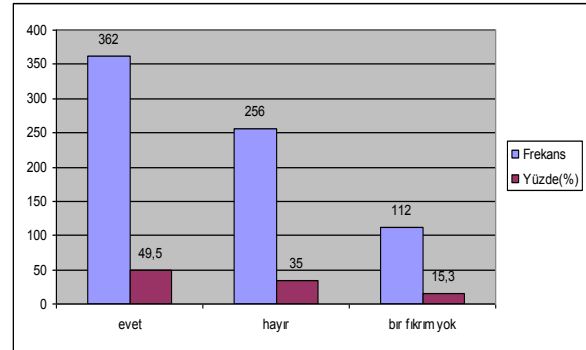
Şekil 10. Öğrencilerin peynir tüketiminde aradığı özellikler.
Figür 10. The Preferred characteristics of cheese by Students in cheese consumption.

Öğrencilerin peynir tüketiminde, %55'i ev/köy yapımı peynirleri %33'ü ise mandıra/fabrikada üretilen peynirleri tercih etmektedir.

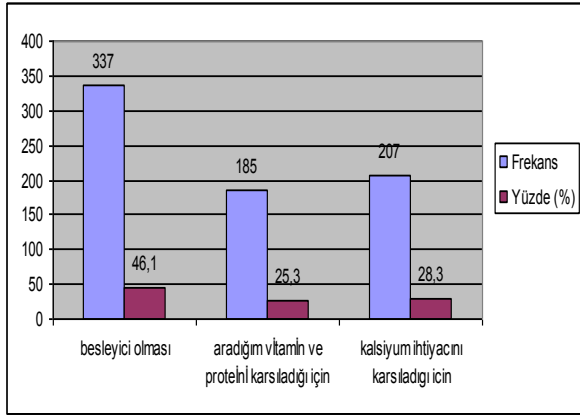
Şekil 11. Süt ve ürünleri ambalajının önemi.
Figür 11. The importance of the package of milk or milk products.

Süt ve ürünlerinin satın alınmasında ambalaj materyalinin önemi belirlemek amacıyla sorulan soruya karşılık alınan cevaplar Şekil 11'de görülmektedir. Öğrencilerin %76,9'ü ambalaj materyalini önemserken, %9,2'i önemsemediğini ve %13,8'i ise bazen dikkate aldığını belirtmişlerdir.

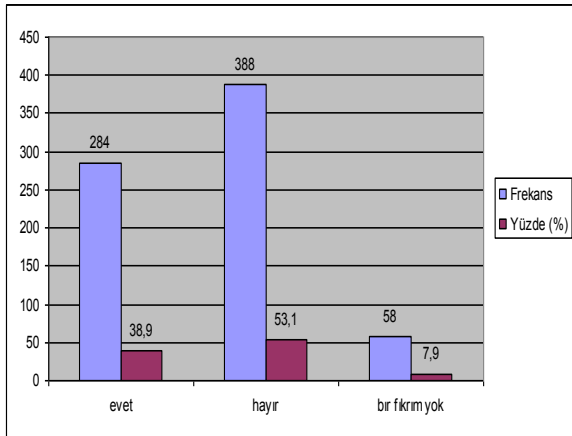
Şekil 12. Öğrencilerin süte uygulanan ısı işlemler hakkındaki bilgi durumu.
Figür 12. Students' knowledge of heat treatment of milk.

Şekil 12'de öğrencilerin tükettikleri sütlere uygulanan ısı işlemler hakkındaki bilgilerini değerlendirmek amacıyla öğrencilere sorulan sorunun cevapları görülmektedir. Öğrencilerin %49,5'i evet iken %35'inin cevabı hayır olarak belirtmişlerdir.

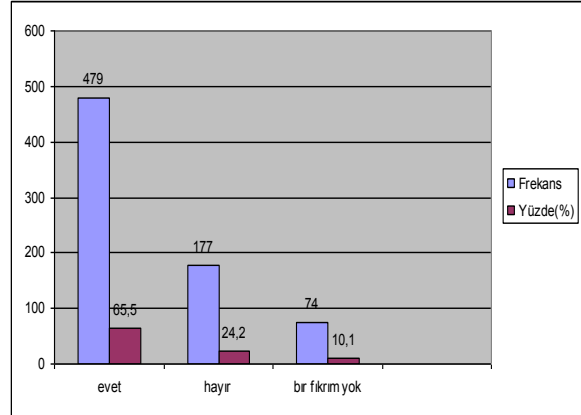
Şekil 13. Öğrencilerin süt/süt ürünleri tüketim nedeni.
Figür 13. The reasons for Students' milk consumption.

Süt tüketim nedenini öğrenmek için öğrencilere sorulan sorudan alınan cevaplara ait bilgiler Şekil 13'de verilmektedir. Öğrencilerin %46'sı besleyici olmasından, %25,3'ü vitamin, kalsiyum ve protein ihtiyacını karşıladığı için tükettiklerini belirtmişlerdir.

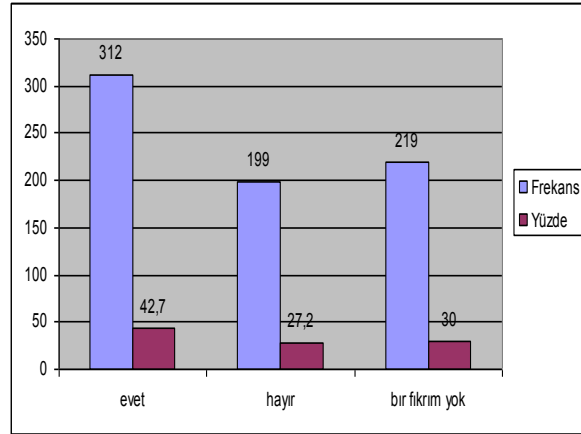
Şekil 14. Meyveli yoğurt tercih durumu.
Figür 14. Students' preference of youghurt with fruit.

Öğrencilerin meyveli yoğurt dışındaki yoğurt tüketim tercihine ilişkin cevaplar Şekil 14'de verilmektedir. Öğrencilerin %38,9'u meyveli yoğurt tercih ederken, %53,1'i tercih etmediklerini belirtmişlerdir.

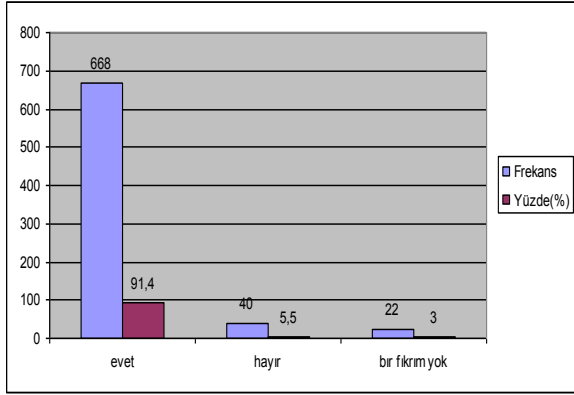
Şekil 15. Öğrencilerin süt ve ürünlerinin besleyiciliği hakkındaki fikirleri.
Figür 15. Students' opinions about the nutrition of milk and milk products.

Süt ve ürünlerinin besin değerlerinin dikkate alınıp alınmadığına ait soruya karşılık verilen cevaplar Şekil 15'de verilmektedir. Öğrencilerin %65,5'i dikkat ederken, %24,2'si dikkat etmediklerini belirtmişlerdir.

Şekil 16. Sütün yağ oranına göre öğrencilerin tercihi.
Figür 16. Students' preference of milk according to milk fat.

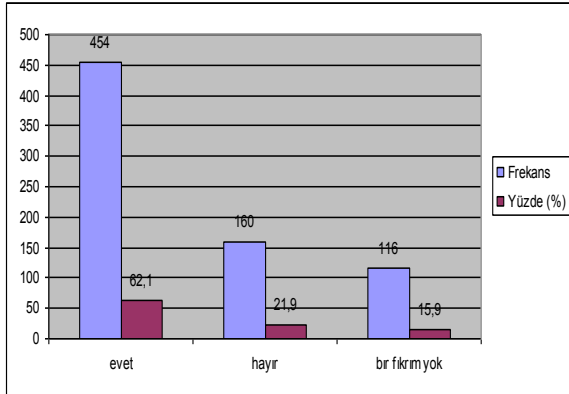
Öğrencilerin içme sütünün hangi yağ oranını tercih ettiklerini belirlemek amacıyla sorulan soruya alınan cevaplar Şekil 16'da verilmektedir.. Öğrencilerin %42,7'nin yağlı sütü, %27,2'nin yarım yağlı sütü tercih ettikleri saptanmıştır.

Şekil 17. Süt ve ürünleri muhafaza şartlarına ilişkin düşünceleri

Figür 17. Students' opinions about the preservation conditions of milk and milk products.

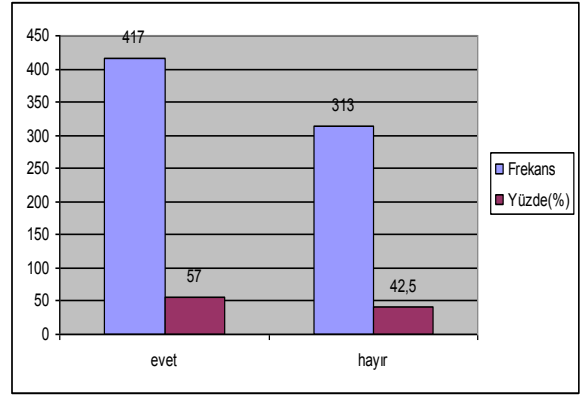
Şekil 17'de öğrencilerin süt ve ürünlerinin saklama koşulları hakkında bilgilerini ölçmek için sorulan süt ve ürünlerinin saklama koşullarına dikkat eder misiniz? Sorusuna karşılık alınan cevaplar görülmektedir. Elde edilen verilere göre öğrencilerin %91,4'ü evet, %5,5'i hayır şeklinde belirtmişlerdir.

Şekil 18. Öğrencilerin tereyağı tüketiminde, tereyağı rengi hakkındaki düşünceleri.

Figür 18. Students' opinions about the color of butter in butter consumption.

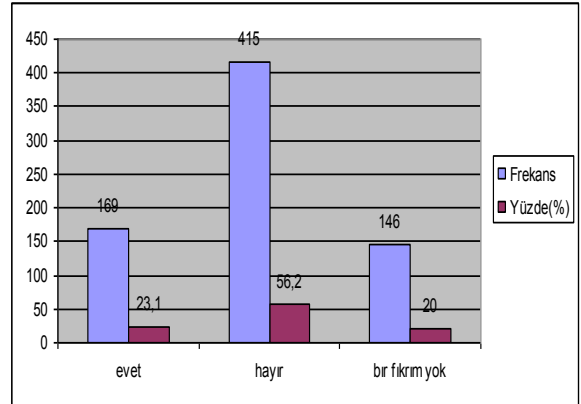
Tereyağı tüketiminde, renge dikkat eder misiniz? Sorusuna alınan cevaplara ait bilgiler Şekil 18'de verilmektedir. Öğrencilerin %62,1'i evet, %21,9'u hayır şeklinde ifade etmişlerdir.

Şekil 19. Öğrencilerin süt ve ürünleri ile geçen hastalıklar hakkındaki bilgileri.

Figür 19. Students' knowledge of diseases transmitted by milk and milk products.

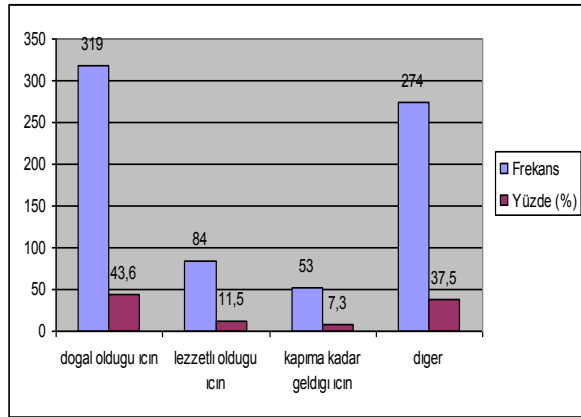
Süt ve süt ürünleri ile bulaşan hastalıklar hakkındaki bilgileri olup olmadığı hakkındaki soruya karşılık alınan cevaplar Şekil 19'da görülmektedir. Öğrencilerin %57'i evet, %42,5'i hayır şeklinde verdikleri cevaplarla bu konuda fazla bilgiye sahip olmadıklarını göstermişlerdir.

Şekil 20. Öğrencilerin açık sütler hakkındaki düşünceleri.

Figür 20. Students' opinions about unprocessed milk.

Şekil 20'de açık sütlerin daha besleyici ve ucuz olduğunu düşündüğünüz için mi tercih edersiniz? Sorusuna öğrencilerin %23,1'i evet, %56,2'si hayır olarak belirtmişlerdir.

Şekil 21. Öğrencilerin açık sütü tercih nedenleri.

Figür 21. The reasons for students' preference of unprocessed milk .

Öğrencilerin açık sütü tercih etme nedenleri Şekil 21'de görülmektedir. Öğrencilerin %43,6'sı doğal olduğu için, %11,5'u lezzetli bulunduğu için, %7,3'ü temini kolay olduğu için (evine kadar getirildiği için) ve %37,5'i farklı sebeplerden tercih ettiklerini belirtmişlerdir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin %33'ünün günlük olarak süt tükettiğini, %67'nün ise hiç süt tüketmediği saptanmıştır. Süt tüketen kişilerin çoğunluğunun ısıtma işlemi görmüş ve ambalajında sütü tercih ettikleri, açık sütü tercih eden öğrenciler ise açık sütü doğal bulduklarını, temini kolay ve ucuz olmasını gerekçe göstermişlerdir. Süt ve ürünlerinin saklama koşullarına ve raf ömrüne dikkat edildiği yapılan çalışmada belirlenmiştir. Süt yerine süt ürünlerinin daha çok (özellikle yoğurt ve peynir) tercih edildiği görülmüştür. Araştırma sonucu ayrıca süte uygulanan işlemler, sütün besin değeri, sütle bulaşan hastalıklar hakkında fazla bilgiye sahip olunmadığını göstermektedir. Çocukluk çağı sonrasında erişkin döneme geçiş aşamasında olan üniversite öğrencileri, üniversite eğitimine başlamakla birlikte, o güne kadar alışkın oldukları aile ortamlarından ayrılmaları, kendi özgür seçimlerini daha belirgin şekilde yapmaya başlıyor olmaları nedeniyle beslenme alışkanlıklarında değişim ve yeni bir dönem başlamaktadır. Bu dönemin oluşumunda belirleyici faktörler ekonomik sorunlar ve

yeni kurulan düzene uyum sağlama çabalarıdır. Değişen beslenme davranışları üniversite öğrencisinin zihinsel ve fiziksel durumunu ilgilendirdiği gibi okul performansını da dolaylı olarak etkileyebilmektedir. Üniversite öğrencilerinin sahip oldukları beslenme bilgilerinin ve alışkanlıklarının saptanması ve duruma uygun öneriler geliştirilmesi oldukça önemlidir. Bu araştırma sonucunda elde edilen veriler, öğrencilerin beslenmede önemli bir yer teşkil eden süt ve süt ürünleri tüketim alışkanlıklarının artırılmasını ve bu konuda bilinçlendirilmesi gerektiğini göstermektedir.

Türkiye'de tüketicilerin süt tüketim alışkanlıkları ile ilgili yapılan birçok çalışmada süt tüketiminin yeterli olmadığı göze çarpmaktadır (Tablo 2). İstanbul'da içme sütü tüketim alışkanlıkları ve bu alışkanlıkları etkileyen faktörler üzerine yapılan çalışmada ailelerin kişi başına yıllık süt tüketimi ortalama 34 lt olarak belirlenmiş, tüketicilerin %11'nin sokak sütünü, %49'nun pastörize sütü, %40'nun uzun ömürlü sütü tercih ettikleri saptanmıştır. Araştırmacılar beslenme alışkanlıklarına bağlı olarak kişilerin çoğunda düzenli süt tüketim alışkanlığının olmadığını, içme sütünü teşvik etmek için yapılan reklam ve bilgilendirme faaliyetlerini tüketicilerin yetersiz bulduklarını ifade etmişlerdir (Şimşek ve ark. 2005). Şahin ve Gül (1997), Adana İli kentsel alandaki ailelerin süt ve süt ürünleri tüketimlerini ve tüketim davranışlarını incelemişlerdir. Araştırmada aylık aile başına süt ve ürünleri tüketimleri 16,3 kg açık süt, 3,7 kg pastörize süt olarak tespit etmişlerdir. Tüketim miktarlarının mevsimlere göre değiştiği belirtilirken, tüketicilerin ürün satın alımında en önemli kriter olarak tazeliğe dikkat ettikleri vurgulanmıştır. Demirci ve ark. (1998), Tekirdağ ilinde içme süt tüketim alışkanlıkları ve bu alışkanlıkları etkileyen faktörlerin belirlenmesi üzerine yaptıkları çalışmada, ailelerin günde 1 kg'dan az süt tükettiklerini ve tükettikleri süt hakkında sınırlı bilgiye sahip olduklarını tespit etmişlerdir. Yalçınkaya (1999), Van'ın Erçiş ilçesinde yaptığı çalışmada, aileleri gelir gruplarına göre

ayırarak, süt ve ürünlerini tüketim düzeylerini belirlemiş, ailelerin yıllık süt tüketim miktarının ortalama 299 lt olarak tespit edilmiştir.

Çelik ve ark. (2005), Şanlıurfa ili merkez ilçe kentsel alanda tüketicilerin süt tüketim düzeyini ve tüketim davranışlarını incelemek amacıyla yaptıkları çalışmada, aile başına süt tüketiminin aylık ortalama 16,4 lt yıllık kişi başına süt tüketimini ise 39,5 lt olarak tespit etmişlerdir. Ailelerin tükettikleri sütün %46,3'nü açık süt, %53,7'sini ambalajlı süt oluşturduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca açık sütün %33,7 gibi büyük bir bölümünün hijyenik koşullarda üretim yapmayan sokak sütçülerinden temin ettiklerini belirtmişlerdir.

Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğrencilerinin beslenme ve kahvaltı alışkanlıklarını araştıran Sevindi ve ark. (2007), öğrencilerin %13,8'nin kahvaltıda süt tükettiğini, diğer öğrencilerin ise çay, gazlı meşrubat ve meyve suyu tükettiğini, kahvaltıda erkek öğrencilerin %28,6'nın, bayan öğrencilerin ise %38,1'nin peynir tükettiğini tespit etmişlerdir. Öğrencilerin büyük çoğunluğunun öğün atladığını, beslenme konusundaki bilgi eksikliği, ekonomik ve hazırlama konusundaki farklı tutumların öğün atlamada önemli etken olabileceğini belirtirken, öğrencilerin süt ve süt ürünlerini yeterli şekilde tüketmediğini ifade etmişlerdir.

Özen ve ark. (2007)'de yaptıkları çalışmada, İstanbul'daki üniversite öğrencilerinin %28'nin hergün gazlı içecek içtiği ve %67,7'nin genelde süt içtiğini belirtmişlerdir.

Erciyes Üniversitesi'nde 3-4 sınıfta okuyan öğrencilerin beslenme alışkanlığı üzerine yapılan çalışmada öğrencilerin %7,8'nin kahvaltıda süt tükettiğini, hergün düzenli süt içen öğrencilerin ise %9,3 oranında olduğunu belirtmektedirler (Mazıcıoğlu ve Öztürk, 2003).

Hasıpek ve Kaleli (2002); Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi yurtlarında kalan kız ve erkek

öğrencilerden 200 öğrenci üzerinde yapılan incelemede %97,5'nin süt tükettiğini ifade etmişlerdir. Ayrıca okul döneminde öğrencilerin en yüksek oranda (%50) hergün peynir, haftada 2-3 kez (%45,13) süt ve yoğurt (%48,5) tükettiklerini tespit etmişlerdir.

Yılmaz ve Özkan (2007); Balıkesir Üniversitesi'ndeki öğrencilerin beslenme alışkanlıklarını araştırma amacıyla yaptıkları çalışmada, öğrencilerin %5,1'nin süt tükettiğini, %65,7'nin ise çay tükettiklerini. süt ve ürünlerinin tüketim sıklığının yeterli düzeyde olmadığını en çok tüketilen içeceklerin su-çay-kahve olduğunu ifade etmişlerdir. Öğrencilerin %4'ünün ayran, %22,3'ünün yoğurt, %76'sının peynir tükettiklerini tespit etmişlerdir. Celal Bayar Üniversitesi öğrencilerinin süt tüketim alışkanlıkları ve beslenme bilinçleri üzerine yapılan bir çalışmada ise, öğrencilerin %50,4'nün pastörize sütü, %40,7'nin UHT sütü, %5,3'nünde sokak sütünü tercih ettiklerini belirtmişlerdir. Ayrıca öğrencilerin %53,09'nun süt fiyatlarını uygun, %43,36'nın pahalı, %1,76'sının ucuz ve %1,79'nun ise süt fiyatları hakkında fikir belirtmediğini açıklamışlardır (Karagözlü ve ark., 2005).

Tarakçı ve ark. (2002) tarafından Yüzüncü Yıl Üniversitesi lisans öğrencilerinin süt tüketim alışkanlıkları üzerine yapılan bir çalışmada, öğrencilerin ortalama %78,96'nın süt içmeyi sevdiğini belirtmişlerdir. Öğrencilerin %60,16'nın sütü besleyici olmasından dolayı, %6,78'nin alışkanlıktan dolayı, %4,07'nin rahatsızlıktan dolayı ve %22,76'nında öylesine süt tükettiğini belirtmişlerdir. Öğrencilerin tüketmiş oldukları süt hakkında yeterli bilgiye sahip olmadıklarını ve içme sütü tüketen öğrencilerin %50'sinin fiyatları yüksek bulduklarını açıklamışlardır.

Van ilinde yapılan bir çalışmada (Andiç ve ark., 2002) ise kentsel alanda yaşayan 167 aile ile yapılan süt tüketim çalışmasında ailelerin ortalama yıllık açık süt tüketimleri 243,38 kg, pastörize ve sterilize süt tüketimleri ise 37,22 kg olarak tespit edilmiştir.

Tablo 2. Türkiye'de tüketicilerin süt tüketim alışkanlıkları ile ilgili yapılan çalışmalar.

Table 2. The studies about milk consumption habits of consumers in Turkey

Yazar Adı	İli	Günlük Süt Tüketim Miktarı	Aylık Süt Tüketim Miktarı	Yıllık Süt Tüketim Miktarı
Şimşek ve ark. 2005	İstanbul	-	-	34 lt
Şahin ve ark. 1997	Adana		20 Kg	-
Demirci ve ark. 1998	Tekirdağ	1 lt'den az		
Yalçınkaya ,1999	Van/Erciş	-	-	299 lt
Çelik ve ark. 2005	Şanlıurfa	-	16,4 lt,	39,5 lt
Sevindi ve ark. 2007	Ankara	%13,8		
Özen ve ark. 2007	İstanbul	%67,7		
Mazıcıoğlu ve Öztürk. 2003	Kayseri	%9,3		
Hasipek ve Kaleli 2002	Ankara	%97,5		
Yılmaz ve-Özkan 2007	Balıkesir	%5,1		
Tarakçı ve ark. 2002	Van	%78,96		
Andiç ve ark. 2002	Van			281,6 Kg

Türkiye’de yapılan çalışmalardan, Sevindi ve ark. 2007’nin. tespit ettiği süt tüketim oranından yüksek iken, Özen ve ark. 2007, Hasipek ve Kaleli. 2002 ve Tarakçı ve ark. 2002 tarafından belirtilen süt tüketim oranlarından düşük bulunmuştur. Süt ürünlerinden peynir tüketim oranları bakımından Hasipek ve Kaleli. 2002 ile benzerlik gösterirken, Yılmaz ve Özkan. 2007 tarafından bulunan değerden düşük olduğu görülmektedir. Farklılığın önemli oranda ekonomik düzey ve alışkanlıklardan kaynaklandığı düşünülmektedir.

Türkiye SETBİR’in süt tüketimi konusunda yapmış olduğu bir araştırmaya göre ise Türkiye’de yıllık 146 lt süt ve ürünleri tüketilmektedir. Bu miktarın 23 lt’sini içme sütü, geri kalanını ise süt ürünleri oluşturmaktadır. Aynı araştırmada kişi başına yıllık süt tüketiminin ABD’de 292, AB ülkelerinde ise 342,5 lt olduğu belirtilmektedir. Sonuç olarak, Türkiye gelişmiş ülkelere göre daha az süt tüketmekte, ancak yoğurt, ayran, tereyağı ve peynir gibi süt ürünleri ile bu açığı büyük ölçüde kapatabilmektedir.

SONUÇ

Kafkas Üniversitesi'nin farklı birimlerinde öğrenim gören öğrencilerin %33'ü sütü tercih ederken, %76'sı süt yerine süt ürünlerini özellikle peynir, ve yoğurdu tercih etmektedir. Ayrıca süt tüketen öğrencilerin çoğunluğu ısıtılmış işlem görmüş ve ambalajlı sütleri tercih etmektedir. Araştırma sonucunda elde edilen sonuçlara göre öğrencilerin süt ve süt ürünlerinin besin değeri konusunda yeterli bilgiye sahip olmadıkları saptanmıştır. Öğrencilerin büyük çoğunluğunda düzenli süt içme alışkanlığı bulunmadığı anlaşılmıştır. Bu sonuçlar göz önünde tutularak; öğrencilere dengeli ve yeterli beslenmede önem arz eden ve vazgeçilmez olan içme sütü ve süt ürünlerinin tüketimini teşvik edici faaliyetler düzenlenmeli, sütün besin içeriği hakkında gerekli bilgiler verilmelidir.

Avrupa Birliği ülkelerinde yıllardan beri başarı ile uygulanmakta olan okul sütü programının, ülkemizde de devletin önderliğinde, süt sanayicileri ve öğrenci ailelerinin işbirliği ile sürekli ve etkin bir şekilde uygulamaya konulması gerekmektedir. Bu sayede küçük yaşlardan başlamak suretiyle, giderek toplumun bütün kesimlerine belirli bir zaman içerisinde içme sütü tüketim alışkanlığı kazandırılabilir. Ayrıca bu yönde bir ilerlemenin sağlanması, toplum sağlığı ve

beslenmesi açısından son derece faydalı olacağı gibi süt endüstrisinin de önemli oranlarda gelişmesi sağlanabilir.

Üniversitelerde düzenli aralıklarla beslenme konularında kısa süreli konferans ve paneller düzenlenmelidir. Ayrıca öğrencilerin yaşadıkları yerlerdeki beslenme imkanlarının kurumlararası işbirliği ile yükseltilmesine çalışılmalıdır.

KAYNAKLAR

- Andiç S., Şahin K., Koç Ş. 2002. Süt tüketim yapısı: Van ili kentsel alan örneği. Yüzüncü Yıl Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarım Bilimleri Dergisi, Van.
- Atasever M., 2003. Spor ve beslenme. Milli Eğitim Bakanlığı Ders Kitapları Dizisi, s: 63-64.
- Çelik Y., Karlı B., Bilgiç A., Çelik Ş. 2005. Şanlıurfa ili kentsel alanda tüketicilerin süt tüketim düzeyleri ve süt tüketim alışkanlıkları, Tarım Ekonomi Dergisi.11, ss:5-12.
- Demirci M., Kurultay Ş., Öksüz Ö. 1998. Tekirdağ ilinde içme sütü tüketim alışkanlıkları ve alışkanlıkları etkileyen faktörlerin belirlenmesi üzerine bir araştırma. İçme Sütü Sempozyumu Tebliğler Kitabı, 140-157.
- Demirci M., Şimşek O. 1997. Süt işleme teknolojisi, Hasat Yayınılık, İstanbul.
- Hasipek S., Kaleli N. 2002. Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi'nin yurttan kalan kız ve erkek öğrencilerinin süt ve süt ürünleri tüketim sıklığı üzerine bir araştırma. Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarım Bilimleri Dergisi, 8(3): 204-207.
- Karagözlü N., Karagözlü C., Karaca S., Eren S. 2005. Üniversite öğrencilerinde süt ve ürünleri tüketim alışkanlıkları ve beslenme bilinçleri üzerine bir araştırma. Celal Bayar Üniversitesi Fen Fakültesi Dergisi. 1,2.ss:101-108.
- Mazıcıoğlu MM., Öztürk, A., 2003. Üniversite 3 ve 4. Sınıf Öğrencilerinde Beslenme Alışkanlıkları ve Bunları Etkileyen Faktörler, Erciyes Tıp Dergisi, 25(4):172-178.
- Özen AO., Berber M., Sarıçoban HE., Büyükgebiz B. 2007. İstanbul'da öğrenim gören üniversite öğrencilerinin beslenme tutum ve davranışlarının belirlenmesi <http://www.millipediatri.org.tr/bildiriler/pp-058.htm>.
- Özcan T., Erbil F., Kurdal E. 1998. Sütün insan beslenmesindeki önemi. İçme Sütü Sempozyumu. s: 31-41.
- Özel G. 2008. Tüketicilerin süt tercihinde etkili olan faktörlerin incelenmesine yönelik bir araştırma. Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi. Cilt:13. S:3, ss: 227-240.
- Uzunöz M., Gülşen M. 2007. Üniversite öğrencilerinin süt ve süt ürünleri tüketim alışkanlıklarının belirlenmesi. Gıda Teknolojileri Elektronik Dergisi, C(3):15-21.
- Sevindi T., Yılmaz G., İbiş S., Yılmaz B. 2007. Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğrencilerinin beslenme ve kahvaltı alışkanlıklarının değerlendirilmesi. TSA. Yıl:11, s:3.
- Şimşek O., Çetin C., Bilgin B. 2005. İstanbul ilinde içme sütü tüketim alışkanlıkları ve bu alışkanlıkları etkileyen faktörlerin belirlenmesi üzerine bir araştırma. Tekirdağ Ziraat Fakültesi Dergisi, 2(1).
- Şahin K., Gül A. 1997. Adana ili kentsel alanda ailelerin süt ve mamulleri alım ve tüketim davranışları. Çukurova Üniversitesi, Ziraat Fakültesi Dergisi, 12(4): 59-68.
- Tarakçı Z., Selçuk Ş., Şahin K., Coşkun H. 2003. Üniversite öğrencilerinin içme sütü tüketim alışkanlıkları üzerine bir araştırma. Yüzüncü Yıl Üniversitesi Ziraat Fakültesi, Tarım Bilimleri Dergisi, 13(1): 15-21.
- Tekinşen C., Tekinşen KK. 2005. Süt ve süt ürünleri temel bilgiler teknolojisi kalite kontrolü, Selçuk Üniversitesi Basımevi, Konya.
- TZOB, 2005. Ülkemiz süt hayvancılığında mevcut durum, sorunlar ve öneriler. TZOB Raporları, <http://www.tzob.org>.)
- Türkiye İstatistik Kurumu Verileri, 2002.
- Yalçınkaya O. 1999. Van ili Erciş ilçesinde hayvansal gıda tüketim yapısı. Yüzüncü Yıl Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü. Tarım Ekonomisi Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, 121s, Van.
- Yılmaz E., Özkan S. 2007. Üniversite öğrencilerinin beslenme alışkanlıklarının incelenmesi, Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi, Cilt:2, sayı:6, Elazığ.

Yöney Z. 1974. Süt kimyası, Ankara Üniversitesi Ziraat

Fakültesi Yayınları, Yayın No: 530, Ankara.

